Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 164. szám. Vasárnap, julius 19.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD julius 18

A kulisszák mögül.

— Fővárosi munkatársunktól. —

Budapest, julius 18.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök a képviselőház szerdai ülésén hirtelen éles hangnembe csapott át. Beszédéből kardcsörtetés hallatszott ki. Felszólalása külső hatása a szenzáczió jellegével birt és hatása az volt, hogy a szabadelvü pártnak pettyhüdté vált ó-liberális elemei örömrivallgásba törtek ki.

Erős ember, erős elhatározását tartalmazta az a felszólalás és az egész Házban azt a benyomást keltette, hogy az országgyülés feloszlatása már a legközelebbi időben várható. Sokan azt hitték, hogy a kormányelnököt szenvedelem ragadta el és elárulta a közel jövő terveit. De jött az est és a miniszterelnök a szabadelvü párt klubbjában a leghatározottabb alakban jelentette ki, hogy a Ház feloszlatására nem is gondolt.

Ez a helyzet! Rejtelmes, sötét és sehol sem dereng a kibontakozás utjának egyetlen világító sugara sem.

* * *

— Philippinél találkozunk, de ott szemközt találja magával a nemzetet! — ezzel vágott vissza a kormányelnök Beöthy Akosnak, a ki Philippinél adott találkát Khuen grófnak.

És ebben ismét ujra a feloszlatás kisértete jelent meg. Polonyi odadörögte:

— Megigérte, hogy az indemnitást nem használja fel a Ház feloszlatására.

Mosolylyal ajkán, igenlőleg bólintott a kormányelnök és a kedélyek megnyugodtak. De uj kérdés merült fel:

— Hát ex-lexben feloszlatja-e a Házat?

— Nem hiszem — jegyezte meg Apponyi Albert gróf hivei előtt, mert akkor engem, a Ház elnökét szemközt találna.

* * *

A jövő hétnek legérdekesebb eseményeül Apponyi Albert gróf felszólalását várják. Igaz-e, nem-e, még nem tudjuk, mert a helyzet olyan, hogy óráról-órára nagy meglepetésben lehet a törvényhozásnak része.

—

Döntő fordulat.

A miniszterelnök csütörtökön táviratban tett részletes jelentést a királynak a parlamenti helyzetről. Bejelentette, hogy a függetlenségi és 48-as párt az obstrukczió mellett foglalt megint határozott állást, de egyuttal azt is, hogy gróf *Apponyi* Albert kezdeményezésére ujabb *pártközi konferenczia* van készülőben, a mely pártközi konferenczián keressék a kibontakozásra való módot. Fölvetette egyuttal *Khuen-Héderváry* azt a kérdést, kivánja-e a Felség, hogy személyesen is elmenjen jelentést teendő Ischlbe?

A válasz ugyancsak távirati uton érkezett meg tegnap délelőtt és mig a király ebben egyrészt ujolag felhatalmazta Khuen-Héderváryt azoknak az intézkedéseknek a megtételére, melyekre nézve két hét előtt már történt megállapodás, mikor a miniszterelnök legutóbb Bécsben járt (s a mikor az a hir járta, hogy Khuen-Héderváry a képviselőház feloszlatására vonatkozó királyi kéziratot hozza magával), másrészt azt válaszolta, hogy a pártközi konferenczia előtt ő Felsége nem kivánja a miniszterelnököt fogadni.

Ennek a táviratnak a megérkezése után adták ki a *Bud. Tud.* czimü félhivatalos lapban azt a kommünikét, hogy tudniillik *Khuen-Héderváry egyelőre nem szándékozik Ischlbe utazni.*

Ami már most illeti a pártközi konferenczia tervét, erre nézve a következőkről értesülünk:

A miniszterelnök, ama megállapodások alapján, melynek már két hét előtt történtek Bécsben, olyan kijelentéseket fog tenni, amelyek mint hiszik, teljesen megnyugtatólag fognak hatni az ellenzékre és lehetővé fogják tenni a parlamenti rend helyreállitását. E kijelentések vonatkozni fognak egyrészt az 1867. XII. törvényczikk végrehajtására, másrészt az 1899: XXX. törvényczikkre.

Az engedmények ezek volnának: Az 1899. évi XXX. törvényczikk (Szell-formula) érintetlen hagyása; a magyar tiszteknek magyar ezredekbe való áthelyezése; magyar zászló, magyar czimer

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Feketeerdő.

— Tanulmányút alperesi költségen. —

Irta: Dr. Krüger Aladár.

Van a tanulmányi kirándulásoknak olcsóbb és drágább fajtája. Legdrágább pl. a nászutazás, amikor az ember sokat fizet és semmit olyat meg nem tanul, a mit otthon is meg nem tanulhatna. Hogy a felesége a legszebb, legjobb lény, hogy annak van a legmélyebb tüzü barna szeme, legpuhább kacsója, ezt otthon is meg lehet tanulni s a mellett különben is elfeledés a sorsa. Kár e miatt vaknak lenni Velencze szépségei s érzéketlennek a hallatlanul silány koszt iránt. Olyan kozmás levest bizony akármelyik ujdonsült menyecske remekel idehaza is. Nem is szólva a bő kézzel szórt borravalókról, melyek az imádott lény szépségét nem csekély mértékben fokozó hozomány apadását vonják maguk után . . .

Határozottan praktikusabb ennél az olcsóbbfajta tanulmányi kirándulás, a melyet ügyvédféle embernek van módjában végezni. Ez egészen olcsó, még fizetnek is érte, a mennyiben az ember a tanulmányt végrehajtással köti össze. Igy aztán mindenki jól jár: a hitelező is, mert megkapja a pénzét, az ügyvéd is, mert szórakozva és tanulva keresi kenyerét, a végrehajtó is, mert van dolga és az adós is, mert fájdalmait enyhíti az a felemelő tudat, hogy az ő nem-fizetése ennyi jónak vált szülőanyjává.

Ilyen nemes czélu út által jutottam én el Fekete-erdőre, az üveghutába.

Nemrég egy elemi iskolai vizsgán voltam s az üveggyártás került szóba. A tanító ur kérdezte:

— Gyártanak-e nálunk jó üveget?

Felelte a gyerek:

— Nem.

— Jól van fiam. Hát aztán miért nem gyártunk mi üveget?

— Mert lusták vagyunk.

A lustaságot általában elfogadom, az üveggyártásra vonatkozólag azonban visszautasitom. Gyártunk bizony mi üveget, még pedig a közelben, Feketeerdőn, csakhogy lusták vagyunk tudomást szerezni róla. Elő példa épp e sorok irója, aki maga is csak a végrehajtó társaságában tanulmányozta hazai és megyei iparunk emez egyik legkiválóbb telepét.

Gyönyörü helyen fekszik a telep. Szük völgy ölén, kicsi patak két partján emelkednek a legkülönfélébb gyári épületek. Maga a hozzá vezető ut is természeti szépség számba mehet. Egyik oldalt meredek szakadék, a másikon sziklás hegyoldal, melynek tövén az ut mellett mosolyogva int a nefelejcs . . . Le kellett szállannnk a kocsiról s akármilyen prózai czélja volt utunknak, lehetetlen volt néhány szál nefelejcset nem szednem. Kis csokorba szedtem őket s betettem a jegyzéktárczámba. Utitársam megkérdezte:

— Vajh kinek szedődött az a kis bokréta?

— Magamnak, feleltem.

— Bajos elhinni, de csak megpróbálom egyelőre.

Ilyen út után is meglepett a telep gyönyörü fekvése. Egy darab kultura a vadon őserdő közepette; akkora kultura, hogy Feketeerdőnek külön képes levelezőlapja is van s akkora vadon közepette, hogy a legközelebbi falu egy órányira van kocsin. Messze az emberektől — kell ennél ideálisabb életet képzelni? Ide még a végrehajtó, meg az ügyvéd is csak elvétve kukkan. Ellenben orvosa van a telepnek; derék, tudós férfiú, aki eddigi feketeerdei nagy praxisa alapján legközelebb hatalmas pályamunkával fogja megremegtetni a Tudományos Akadémia anyagi alapjait »Az erdei éneklő madarak hangszalagainak megerősitése

Az idény előhaladása folytán összes raktáron levő nyári batiszt és zephir **ingek,** angol fehér és szines mosó **mellények** rendkivüli leszállitott árban kaphatók.

Róth M. utóda
kalap- és férfi-divat üzletében.

Férfi, női és gyermek czipők
nagy választékban.

és jelvény; a magyar nyelv tanitása a katonai iskolákban; a további reformok fokozatos behozatalának igérete.

Nemkülönben ki fogja jelenteni a miniszterelnök, hogy sem a képviselőházat feloszlatni, sem egyébb olyan intézkedést tenni nem szándékszik, mely a törvénynyel ellenkeznék.

Ha a pártközi konferenczia akczeptálja ezeket a kijelentéseket és ha az ellenzék is megnyugtatóknak fogadja el azokat, ugy a miniszterelnök a Ház plénuma előtt is meg fogja tenni a kellő enunciácziókat.

Beszélnek arról is, hogy a kabinetben változások is lesznek és hogy a kormány oly személyekkel fog kiegészittetni, akiknek egyénisége garancziát jelent abban a tekintetben, hogy a kormányzat sem törvényellenes, sem nemzetellenes nem lehet. Igy mondják, hogy gróf *Apponyi* Albert venné át a belügyi tárczát, amit tényleg az ellenzék minden része szivesen fogadna.

Hogy ez azonban mennyire felel meg a tényeknek, az e pillanatban még nem ellenőrizhető és mindenesetre nagy kérdés, ha vajjon Apponyi egyáltalában hajlandó-e tárczát vállalni a Khuen-Héderváry-kabinetben?

Annyi bizonyos, hogy a jövő hét meg fogja hozni a *döntő fordulatot.*

Kinek van igaza?

Irta: *Igazmondó.* S az utolsó sorban azt mondja igaznak, hogy nem az ellenzéknek, hanem a kormánynak van igaza.

Hát ezt az igazságot kissé elhamarkodva és kissé banálisan intézi el Igazmondó ur.

Az ország 7 hónap óta nem tudja eldönteni, kinek van igaza, de Igazmondó 12 oldalon tud végezni a kérdéssel. Érdekes és uj érvek gyanánt felhozza, hogy Magyarország egységes állam, Ausztria bomlik, a nemzetiségek nem magyarok, Oroszország erősebb nálunk, a német császár Budán járt stb. Megkapóan naiv az a kijelentése, hogy Ausztria véd bennünket (épp az jár az eszében), hogy az osztrák szövetségből eo ipso következik a hadsereg közössége s hogy a magyar hadsereg felállitása Ausztria szétbomlását vonná maga után.

Kedvesen szelid az az észrevétel, hogy mi Ausztriával házasság-féle állapotban vagyunk, tehát engedjünk az öreg szeszélyeinek. Kár, hogy ezt a hasonlatot a szerző nem folytatta, mert akkor odajutott volna, hogy az a házasság, a hol csak egyik fel enged, magyarul — papucsvitézkedés.

Az igazmondó ára mindössze 20 fillér.

—

A miniszterelnök választói joga.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök választói jogosultságára vonatkozólag egyes lapokban felmerült hiresztelésekkel szemben a *Magyar Távirati Iroda* konstatálja hogy a miniszterelnök *Hédervár* községben fel van véve a választók névjegyzékébe.

—

A függetlenségi párt alelnöke.

Tóth János, a függetlenségi párt alelnöke tegnap Budapestre érkezett és az alelnökségről le akart köszönni. A párt azonban felkérte, hogy zavarok elkerülése végett ezt most ne tegye. Tóth János ennek következtében tovább is megtartja az alelnöki tisztet, de egyben kijelentette, hogy Kossuth Ferencz eljárását mindenben helyesli, és az *obstrukcziót elitéli.*

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, julius 18.

Elnök: *Dániel* Ernő.

Dedovics György jegyző: Felolvassa az interpellácziós könyvet. Öt interpellácziő van bejegyezve: *Lendl* Adolf a temesmegyei kivándorlás és közviszonyok ügyében, *Trubinyi* János a Morva folyó szabályozásáról, *Lovászi* Márton a karlóczai metropoliai közgyülés felfüggesztése tárgyában, *Udvary* Ferencz Nádszeg község árviz veszedelme dolgában és *Olay* Lajos a villamosok szabályozása tárgyában.

Elnök: Az interpellácziókra egy órakor térünk át. Következik a napirend és pedig első sorban a képviselőház egy jegyzőjének megválasztása. Elrendeli az erre vonatkozó névszerinti szavazást.

(Megtörténik. Midőn *Podmaniczky* Frigyes bárót szólitják az urnához, Podmaniczky hangosan kiáltja: Jelen! A szélsőbalról odakiáltanak: Hier! Hier! Erre Podmaniczky dühbe jön s átkiált: Ti nem vagytok jelen.)

Elnök: Mig a beadott szavazatokat a jegyzők összeolvassák, rátérünk a napirend második pontjára, a vita folytatására a miniszterelnök programmja felett.

Madarász József: Kötelességének tartja a felszólalást. Az ő álláspontja ösmeretes, bővebben fejtegetni szükségtelen azt. Régi kurucz, az volt mindig, az lesz ezután is. Az igéretekben nem sokat bizik. Meg kell adni a nemzetnek azt, a mit óhajt. A miniszterelnök programmjára csak annyit mond: Nincsen abban semmi virtus, verje meg a Jézus Krisztus! (Viharos taps a szélsőbalról. Fel-felzugó kiáltások: Eljen Madarász apó!)

Elnök: Az ülést tiz perczre felfüggeszti.

Szünet.

Szünet után

Elnök: Jelenti, hogy a jegyzőválasztásra beadatott összesen 130 szavazat, 319 képviselő távol volt. A beadott szavazatok közül 125 *Rátkay* László a esett, 4 szavazó lap üres volt, egy szavazatot pedig *Makkay* Zsiga kapott. (Derültség.) A Ház jegyzőjévé tehát Rátkay László lett megválasztva. (Eljenzés balról.)

Elnök: Folytatjuk a napirendet.

Sturmann György: Az ellenzék küzdelmét jogosnak és időszerünek tartja. A küzdelmet mindaddig kell folytatni, mig a nemzet jogai nem érvényesülnek. (Ugy van! a szélsőbalon.) A miniszterelnök programmjában erre semmi garancziát nem lát és azt tudomásul nem veszi. (Helyeslés a balon és szélsőbalon.)

Lovászy Márton: Miután sok fontos interpellácziő van és ő a napirendhez hosszabban óhajt hozzászólni, kéri, hogy beszédét a legközelebbi ülésen mondhassa el. (Helyeslés.)

Elnök: Miután a Ház ebbe beleegyezik, áttérnek az *interpellácziókra*, melyeknek tárgyát fentebb jeleztük.

———

következtében előállott külső és belső szöveti elváltozásairól.« Egyebet itt nem tanulmányozhat.

Annyi a gyerek a telepen, hogy gyermektelepnek látszik. Valamennyi tisztességtudóan, bár kissé túlságosan városi stilusban köszönt magyarul:

— Alászolgáááajaaa!

Honnan ez a sok magyar gyermek, mikor körül a falvakban az oláh szó uralkodik?

Bemegyünk a kohóba s vezetőt kérünk. Akad rögtön egy munkás, udvarias, derék ember, de rettenetes harczot vív a magyar szavak hangsulyozásával: horvát származásu a derék férfi. Megmutatta sorba, hogy keverik össze a fehér kvarczot a hamuzsirral meg még nem tudom mivel, hogyan olvasztják ezt a rettenetes melegben másfél napon át s hogyan fürészel egy gőzgép szakadatlanul fát a fűtőberendezés számára? Közben megengedte, hogy mi is fújjunk üveget, néhány gyerek pedig nadrágos embert neszelvén, rögtön bolognai üvegcseppekkel kedveskedett, jó borravaló reményében. Utoljára több volt a bolognai üvegcsepp, mint a tizfilléres, miért is a tudományos kutatást a helyen siettünk befejezni.

Uj meglepetéssel várt a köszörülő-helyiség. Eltekintve attól az idegcsiklandó nyiszogástól, a mit az üvegnek kövön köszörülése okoz, igazán élvezet végignézni, milyen finom munkával tudnak itt a lehűtött, durva üvegalakokból szebbnél-szebb vázákat, poharakat s dísztárgyakat csinálni. Itt egy tót ember kalauzolt: persze magyarul. Hanem mikor a festészeti osztályba értünk, itt már elértünk a magyar nyelv határához. Békés csehek és németek festik a szebbnél-szebb mintákat az egyes dísztárgyakra s ezek egy kukkot sem tudnak magyarul, legfeljebb festeni. Erdekes, hogy a képek mintáinak nagy részét képes levelezőlapokról veszik; nem egy lapot küldtem már egyik-másik bájos ismerősömnek, melyet aztán ismét feltaláltam itt egy sörös kancsón vagy fali tálon.

A festett tárgyakból lehet vásárolni is emléket. Utas ember legtöbbnyire poharat vagy levélnehezéket vesz. S jellemző, hogy míg férfinévvel ellátott levélnehezék egész sorjával áll, addig női nevet hoszszas keresgélés után sem találtam. Mégis csak van udvariasság a mai férfigeneráczióban!

Egyszerre a legszebb és legdrágább üvegvázák közt, elrejtve, megpillantottam egy gyönyörü kis levélnehezéket, rajta a legszebb női névvel. Mindig szerettem a szépet, zsebre tettem hát a nehezéket s leszúrtam az árát. Utitársam egyszerre felkaczagott.

— Mit nevet? kérdeztem megütődve.

— Semmit. Csak most már tudom, kinek megy a nefelejcs-csokor *is.*

— S hátha senkinek sem megy az *sem*?

Nem vitatkoztunk tovább, hanem guten Tag-ot kivántunk s kimentünk. Közben azonban megnéztük a csomagoló helyiséget: itt meg csupa vesztfáliai parasztlegény és leány van alkalmazva.

Honnan hát az a varázserő, mely annyi nemzetiség közt a fiatal nemzedék ajkaira az édes magyar nyelvet büvöli? Két szó a magyarázat: tanitó, iskola. Egyedül az állami iskola teszi azt, hogy a 150 család, összesen 500 ember apraja már magyar s a felnőttek sorban megtanulnak magyarul. A mi illő dolog is, mikor a gyártelep tulajdonosául az »Egyesült Magyarhoni Üveggyárak« vannak bejegyezve.

Akad különben a munkások közt több magyar is, a kiket a felügyelőség előszeretettel alkalmaz. Még Szarvasról, a messze Alföldről is került ide egy pék; ennek a fia ma már az üvegfestészeti osztályban ide s tova felszabadul s a mint munkái igérik, egy igen ügyes magyar üvegmunkással több lesz vele.

Igy nevelődik nagyra a magyar ipar, lassacskán, nehezen, sok ápolás közt, de a biztos siker reményével. Gyönyörködve néztük, a füstölgő gyárkémények fölött a hatalmas, jövendő magyar ipart láttuk lerajzolódni s eltelt a lelkünk édes gyönyörüséggel.

Ekközben pedig majdnem elfelejtettük, miért is járunk mi itten? T. i. hogy kielégitési végrehajtással biztassunk a fizetésre valakit, a kinek nincs pénze.

A végrehajtás nem valami fényesen sikerült, de annál szebb volt az erkölcsi siker tanulmányaink tekintetében. Én meg voltam vele elégedve teljesen, — a princzipálisom — beszéljünk arról, hogy odakint átkozott a forróság.

———

Paulai Szent Vincze.

Az igazi emberszeretet nagy szentjének *Paulai Szent Vinczének* mai ünnepén alkalomszerünek találjuk közölni a franczia nagy irójának, *Coppée* Ferencznek ezt a kedves csevegését, melyet a nagy szent legujabb életrajzának (irta Emmanuel de *Broglie*) megjelenése alkalmából irt.

Bár a vallás és annak szolgái iránti gyülöletet és megvetést minden lehető eszközzel be akarják csepegtetni a népbe, örömmel láthatjuk, hogy *paulai szent Vincze* emléke, mint mindenkor, ugy ma is még népszerüségnek örvendhet. A munkás nép e derék papjához csak hü maradt. Még a szemtelenkedő utczagyerkőcz is, ki különben egy pap megpillantásakor hollókárogást szokott hallatni, megindultan elhallgat, ha kevésre rá valamelyik zsibárus kirakatában meglátja paulai szent Vincze képét, mely azt hózivatar között Páris egyik utczáján akként ábrázolja, hogy egy elhagyott gyermeket köpenyével eltakarva, már az utcza szegleténél egy másikat is felemel.

A nép szellemét könnyü szerrel lehet ám tévutra vezetni, de szivét megrontani szerencsére már nehezebb vállalkozás. Nagyon szeretném, ha paulai szent Vincze ezen uj élettörténetét valamikép az összes proletárok elolvashatnák. Meg vagyok győződve, hogy e kis könyv révén a hiu hizelgők által szinesen kifestett, de soha meg nem valósulható igéreteket igen tanulságosan hasonlithatnák össze ama tényleges, tartós jótéteményekkel, melyeket e nagy keresztény férfiunak már is köszönhetnek.

Amily számosak e jótétemények, oly sokfélék is, amiért is tulzás nélkül állithatjuk, hogy paulai *szent Vincze ideje óta semmiféle ujabb emberbaráti intézményt fel nem mutathatnak.*

Kész vagyok azt bebizonyitani is.

Joggal dicsekszünk egyik legujabb keletü dologgal, az *ingyen éjjeli szállások* intézményével; pedig merem állitani, hogy miután a fedélnélküli szegények az óriási Párisban csak kevés számu s kivétel nélkül a legtávolabbi városnegyedekben fekvő menhelyet találnak, rendeltetését ez kellően még be nem tölti. Paulai szent Vincze azonban nemcsak a fővárosban, hanem a többi vidéki városokban is alapitott ily menhelyeket, melyekben a vándorok nemcsak étkezést és éjjeli szállást, hanem másnap reggel »utjok folytatására még két fillért is kaptak.«

Azzal se áltassátok magatokat, mintha *munkaközvetitő* intézményeink tán mai keletüek volnának. Valahányszor paulai szt. Vincze egy uj, általa »szeretetháznak« nevezett intézményt létesitett, mindannyiszor meghagyja, hogy a munkaképes szegények elkülönitendők a munkaképtelen betegektől, sőt még azt is követeli, hogy állitsanak fel munkatermeket, melyekben a gyermekek és lábbadozó betegek, de még az egészségesek is napi kiadásaikat megkereshessék.

Tudjátok meg ti jelenkori emberbarátok, hogy Paulai szt. Vincze már jóval előbb állitott fel *népkonyhákat.* És tudd meg te is, kék kötőjü szabadkőmüves, hogy nem te osztottál ki első izben *ingyen leveseket.*

Az ember valóban nem tudja, mit csodáljon meg inkább paulai szent Vincze létesitett, vagy csak tervezett müveiben, azt a lángoló szeretetet-e, mely őt terveiben megihlette, vagy gyakorlati bölcseséget, melylyel azokat maradandó alapokon életbeléptette?

Lássunk egy példát. Ismeretesek ama hallatlan visszaélések, melyeket a zsenge kor erőinek kizsákmányolásával elkövetnek és hogy egyes iparágakban a segédek és inasok, noha felette haszonhajtó munkát végeznek, hosszu évek során át mégis csak nevetségesen csekély dijazá ban részesülnek. Igen bölcsen cselekedett az állam, midőn e visszaélések beszüntetése czéljából ipariskolákat nyitott: csakhogy ezekben a gyermekeknek egynehány kedvezményes kivételével tartásdijat kell ám fizetniök.

E kérdést paulai szt Vincze a keresztény testvéri szeretet alapján oldotta meg munkatermeiben. A *tanonczoktól, kik ingyen tanultak és tanittattak*, csak azt kötötte ki, hogy mesterségök elsajátitása után viszonszolgálat fejében ők is *ingyen tanitsák* azon szegény gyermekeket, kik majd a helyökbe lépnek.

A munka- és szegényügy érdekében létesitett intézményei vele együtt sirba szállottak, s azóta kétszáz évnek kellett eltelnie, hogy azokat a jótékonyság szelleme, bár félénken és bár közepes sikerrel, ujból életre támaszsza. E kopott csuhában és elnyütt kalapban járó aggastyán, ki azonban kortársának tiszteletét és háláját birta, ezen intézményekre szerfelett termékeny müködésének csak jelentéktelen részét forditotta.

A »kedves Vincze apó« elhanyagolt külseje és csiszolatlan modora daczára, bár 88 éves korában hunyt el, csaknem fél életén át olyasféle valami volt, mint Franciaország *emberbaráti intézményeinek teljhatalmu minisztere*; milliókat költött s hatalmas épületeket emelt, amilyen a párisi Salpétriére és »*Gyógyithatatlanok*« intézete is. A papok és tisztelendő nővérek egész serege követte parancsszavát. Ahol a szegényeken segitettek, az árvákat és utczák köveire kitett ujszülötteket felkarolták, a betegeket ápolták, a gyermekeket oktatták, a foglyokat vigasztalták, az őrülteket gondozták, szóval mindenütt, hol jót cselekedtek, jelen volt ő is hol tettel, hol tanácscsal.

Nemcsak a királynő, a főnemesek és az egész udvar sorakozott buzditó szavaira a jótékonyság zászlaja alá, hanem még a külvárosok és falvak lakói is; amazoktól pénzt, ezektől jóakaró közremüködést kért. Egy napon az az ötlete támadt, hogy előkelő *betegápoló* hölgyeinek segitségére nehány keresztény érzületü falusi leányt szerződtetett, és ezzel megalapitotta a tiszteletreméltó *szürke nénikék* szent családját, melynek az egész földkerekségén elterjedt tagjai *husz milliót* számlálnak.

Áldásos müködése a franczia királyság minden részére kiterjedt. Az első segélykiáltásra felöltötte kopott uti köpenyét és felkereste a távoli vidékek földmiveseit, hogy azokat szeretetteljesen oktassa, vagy hogy a *gályarabokat* vigasztalja. Ha valahol *háboru* tört ki, ott termett, hogy a háboru okozta csapásokban és nyomorban segélyt nyujtson. Lankadatlan buzgalma e rendkivüli áldásos jótékonysággal meg nem elégedve még többre is vágyott. A XVII. század legnevezetesebb mozgalmának, a *vallás ujjáébredésének* élén ismét őt találják. Ollier-vel megalapitotta a *papnevelő*, egyes-egyedül pedig a *hittéritők* intézetét, ahonnan *Lazaristáit* nemcsak egész Franciaországba, hanem az akkor ugynevezett idegen barbár világrészek hitetlenjeihez is küldötte, hogy azoknak Isten igéjét hirdessék.

Mindezt pedig jókedvüen, szerényen és megnyerő egyszerüséggel hajtotta végre.

S amellett e nagy ember, kinek tanácsát még a királyok és miniszterek is kikérték, mint annyi intézménynek és oly sok léleknek igazgatója örökké munkával és gondokkal terhelt főnöke, soha el nem feledé, hogy a papnak első és legnemesebb feladata a szegények gondozása és Jézus Krisztus e »szenvedő tagjainak« sajátkezü ápolása; valamint soha meg nem feledkezett arról se, hogy a keresztény ember legszebb ékessége: az alázatosság. Megtörtént, hogy egy előkelő társaság gyüléséről, melynek oltalmába az utfélen felszedett gyermekeket ajánlotta, egyenest a legsötétebb börtönbe sietett és itt a lánczokra vert gályarabokat nemcsak béketürésre buzditotta, hanem testi fájdalmaikat férgektől boritott testeik gondozása által is enyhitette. Ugyanaz nap, midőn a királyné Louvre-beli tanácskozásain részvett, szent Lázár-beli kolostori lakásán láthatták, amint elegendő szolgaszemélyzet hiányában reggelenkint a vendégek czipőit tisztogatta.

Jól tudom, hogy világias szellemünkkel mi ezeket meg nem értjük és hogy efféle inkább szentekhez illő cselekvények nem annyira csodálatot, mint csodálkozást keltenek ugy bennünk, mint ama jobbérzelmüek körében is, kiknek felebaráti szeretete azonban csak lanyha és mulékony természetü, szerénysége pedig csak ritkán őszinte szivből fakadó. Mindannak daczára nem lehet eléggé ismételni, hogy *igazi szeretetből fakadó, tartós jellegü jótékonyságot eddig csak a keresztény szellem tudott felmutatni.*

* * *

A nagy szent mai névünnepén az irgalmas nénék váradi rendházaiban ünnepélyes szent misék lesznek. A b. e. Nogáll püspök alapitotta *Szent Vincze* intézetben reggel 9 órakor *Antalffy* Ferencz lazarista atya fog prédikálni, 10 órakor pedig *Fetser* Antal zárdagondnok, apátkanonok segédlettel infulás misét fog czelebrálni.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Félixfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—.—	—.—	4.44	—.—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velencze »	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó »	8.02	10.14	—.—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő »	8.07	10.19	—.—	2.44	5.14	7.14	9.34
Félixfürdő »	8.24	10.37	—.—	2.58	5.31	7.18	9.50

Félixfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Félixfürdő ind.	8.30	10.42	—.—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó »	8.37	10.49	—.—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—.—	3.11	5.51	7.31	—.—
V. Velencze »	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—.—	11.27	—.—	—.—	6.18	—.—	10.32

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

Nagy vásár az Olaszi Fő-utczán a közönség folytonos érdeklődése mellett folyik **Czillér Imre nagy áruházában,** hol az idényről visszamaradt áruk **feltünő olcsón** lesznek kiárusitva, eladás alá kerülnek kész női blousok, alsó szoknyák, napernyők, mosókelmék, selymek, fehérnemüek, vásznak, asztalnemüek, zsebkendők, szőnyegek, függönyök, asztal- és ágyteritők, csipke és gazé boák, csokrok, kézimunkák, női, férfi és gyermek harisnyák, keztyük.

Több ezer méter különféle maradék minden elfogadható árban kapható. 303

UJDONSAGOK.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **B. e. Nogáll püspök halálának** évfordulója. Ma négy éve, hogy a halál angyala elszólitotta közülünk a nagyváradi egyházmegye kimagasló alakját, *Nogáll* János fölsz. püspök, káptalani nagyprépostot. Mély gyászba borult akkor nemcsak az egyházmegyei papság, mely benne nagy jóakaróját, áldozatkész pártfogóját veszitette, hanem az egész város, különösen a szegények. Ők érezték a veszteséget legjobban. Azóta négy esztendő telt el, de az örökkévalóságba költözött főpap emléke ma is oly teljes egészében él e város lakói szivében, mint akkor, mikor ezer és ezer könnyező szemek kisérték utolsó utjára. Nyugvóhelye az általa alapitott Szent Vincze-intézet kápolnájában búcsuhely, hova eljárnak imádkozni mindazok, kik a jótékonyság eme fennkölt lelkü apostolának irgalmasságát csak egyszer is igénybe vették. A halálozásnak ma van évfordulója, de mivel vasárnapra esik, a gyászszentmisét tegnap tartották meg. A székesegyházban 8 órakor volt a requiem, melyet *Palotay* László praelátus tartott, a Szt. Vincze-intézet kápolnájában pedig *Fetser* Antal apátkanonok tartott gyászmisét. A kápolnát teljesen megtöltötték a zárda lakói s nagyszámu közönség.

* **Visszaélés a vasárnapi munkaszünettel.** Már a mult vasárnapon több visszaélésről szerzett meggyőződést a rendőrség, mely visszaélések a vasárnapi munkaszüneti törvény és az e tárgyban kiadott miniszteri rendelet körül merültek fel. Ezuton ujolag figyelmezteti a rendőrfőkapitányi hivatal az összes nagyváradi kereskedőket és iparosokat, hogy a rendőrség messzemenő intézkedéseket foganatositott arra nézve, hogy a munkaszüneti törvény miként való megtartása vasárnap egész nap szigoruan ellenőriztessék.

* **Kinevezés az állami gyermekmenhelyhez.** Dr. *Beöthy* László, Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja tegnap töltötte be a rendeltetésének nem sokára átadható állami gyermekmenhelyhez szükséges irodavezetői állást. A főispán az emlitett állásra *Bordé* Károly városi árvaházi gondnokot nevezte ki. Amint azonban értesülünk, *Bordé* nem hajlandó felcserélni a városi árvaháznál viselt gondnoki tisztét az irodavezetői állással s igy a főispán mást fog kinevezni.

* **A közegészségügy a zöldasztalnál.** A Városliget rendezésén álmodozunk s a város pedig száz szekér számra hordatja a szemetet a városligeti uszoda mellé s ez által inficziálja a talajt s a rothadék kigőzölgése által megfertőzteti a környék levegőjét. A liget keleti csucsán pedig a szőlőtulajdonosoknak a trágya lerakó helyük van. Az utóbbit a rendőrség betiltotta, de a szemetet még mindig hordják a ligetbe, daczára a városi főorvos többszöri felszólalásának. A trágyatelep betiltása ellen a hegyi választmány nevében dr. *Molnár* Imre elnök felebbezést adott be, amelyre a közegészségügyi bizottság véleményét kérte ki a tanács. Tegnap délután tartott ülésén foglalkozott a felebbezéssel a bizottság. Dr. Konrád Márk elnökölt s jelen voltak dr. Baróthy Akos, dr. Papp Oszkár honvéd ezredorvos, dr. Berkovits Miklós, Stark Gyula, dr. Nemes Aron és Eleméry Ferencz jegyző. Dr. Baróthy Akos t. főorvos ismertette az ügyet s a felebbezést, amely szerint nagy károsodás éri a szőlősgazdákat, ha nem engedi továbbra is a város a kutház mögött a trágyatelepet. A szakbizottság egyhangulag a felebbezés elutasitását véleményezi. Egyben felkéri a tanácsot, hogy fontos közegészségügyi tekintetekből azonnal intézkedjék a városligeti szemétlerakó hely beszüntetése és az odahordott büzös szemétnek föld és kavicscsal leendő betakarása iránt. A szemétlerakó helyeket rendezze. A Páris-patakot tisztittassa ki a város. Felszólalt még a bizottság az utczák nappali seprése ellen, mert ez által igen sok betegség csiráját terjesztik a közönség között.

* **Kirándulások a Székelyföldre.** Az érdeklődés kezd a székelyek felé fordulni a touristikában és balneologiában is, de még csak a kezdet kezdetén vagyunk. A Székely-egyesület (Maros-Vásárhely) nagy tevékenységet fejt ki, de mindez ideig csak a rokonszenv és érdeklődés kezdetét látja. Legujabb körlevelében rámutatva a székelyek bajaira igy fakad ki: Az ős székely e küzdelem közepette nem látja Magyarországot, ennek az országnak erejét, és hatalmát nem tudja. Magára van hagyatva. Veszti is már ellentálló képességét. Evről-évre nagyobbodó csoportok válnak ki s mennek idegenbe. Olóhországba, legujabban pedig Amerikába. Nagy változásoknak kell itt történnie, és pedig sietősen, hogy ez a helyzet megváltozzék. A »Keletre magyar« jelszónak kell érvényre jutnia, hogy itt megélenküljön az élet, sokasodjék és gazdagodjék a magyar. ***Negyven millió koronát fürdőznek el a magyarok minden évben külföldön***, ebből morzsa sem jutott nekünk. Ha erre vennék utjokat a szórakozást, üdülést és gyógyulást keresők, abból nekünk anyagi hasznunk lenne. Ha az érintkezés állandósul a Királyhágón inneni és tuli magyarság között, annak nagy erkölcsi és nemzetpolitikai következményei lesznek. Ha divatba jön a Székelyföld, kiépül itt a Kelet Svájcza. A holt kincsek megmozdulnak, anyag és munka értékesebbé válik. Nincs kizárva, hogy a kik megismerik e hazarész értékét, azok közül akadnak, a kik fürdőinken épitkeznek, kitünő ásványvizeink terjesztésére vállalkoznak, ipari termékeinket divatba hozzák, itt vadász területeket bérelnek, erdőt, vagy földet vásárolnak, bányák feltárására, ipari vállalatok meghonositására szövetkeznek. A mi ha idővel bekövetkezik, itthon marad s gyarapszik a székely. Nézetünk szerint a ***székelyföldi idegen forgalom*** fejlesztése képezi a ***székely kérdés*** kulcsát. A Székely-egyesület az idén négy kirándulást rendez a Székelyföldre az első kettő aug. 3-án indul, a III-ik aug. 19-én, a IV-ik aug. 20-án. Egy-egy ut 10 napig tart s körülbelől 100 koronába kerül. Részletes felvilágositást készségesen át a Székely-egyesület Maros-Vásárhelytt.

* **Vilmos császár, a yachtmann.** A németek sokoldalu császárja nemrégiben a hajósportban is bebizonyitotta alapos tájékozottságát. A kieli regatta alkalmával a császár személyesen kormányozta a yachtját, melylyel a versenyben részt vett. A yachton természetesen előkelő társaság volt együtt: az egyes államok nagykövete, továbbá Cornellius Vanderbilt, Summers tengernagy és még többen. Kellemes szél fujt s a yacht dagadt vitorlái nyilsebességgel vitték a karcsu járművet a tenger sikján. Amikor a yacht a fordulóhoz ért, a császár harsányan vezényelte:

— Most, uraim, valamennyi kéz a kötélzetbe!

Az összes vendégek siettek engedelmeskedni a tengerészparancsnak s belekapaszkodva a vitorlakötélzetbe, fordulóra birták a hajót.

— Milyen kár, hogy nincs itt fényképész! — mondta valaki a vendégek közül.

— Ha csak az kell, azonnal lesz! — szólt a császár nevetve és intett fiának, Albert herczegnek, aki — a történelem számára lefényképezte az érdekes társaságot érdekes helyzetében.

* **Radu püspök szülőfalujában.** *Szászujfalun*, egy kis oláh községben, megható jelenet játszódott le a napokban. A falu szülöttje dr. *Radu* Demeter kinevezett nagyváradi gör. kath. püspök látogatta meg ott lakó földmives szüleit. Az egész falu diszben volt. A mint a püspök, a kinek kiséretében jelen voltak: *Zeyk* főispán, *Szász* Gerő alispán, *Tóth* János törvényszéki elnök és *Imreh* László főszolgabiró — a faluba megérkezett, fogadva a diszbe öltözött papság üdvözlését, megcsókolta szülői kezeit s hosszu időt töltött abban a kis parasztházban, a hol született. A püspök végül az egész falut megvendégelte.

* **Zsebmetszésre** termett. Megtörténhetik, hogy egy nagyszabásu szélhámos karrierje indult meg azzal a kis tolvajtörténettel, a miért *Banka* Mihály 10 éves fiucska tegnap a rendőrség elé került. Annyi furfangos vásottság szorult e csöpp legénybe s oly élénk észjárás, hogy alig kerüli ki, hogy nagyobb gazemberkedésekben is ne érvényesitse rátermetségét. A gyerek baraczkot lopott a szőlőhegyen, s már alaposan megtömte zsebeit, mikor egy száldobágyi asszony tetten éri. A gyerek szóba ereszkedik az asszonynyal s mikor a szőlőtulajdonos előkerül, sirva panaszolja, hogy a Juli néni biztatta lopásra s hiába szabadkozik az együgyü asszony, a gyerek jobban birja szóval és a gazda hitelt ad a kis gazember szavának s az asszonyt kezdi kérdőre vonni. Ez alatt a gyerek a száldobágyi asszony kosarához lopódzik s a pénzes zacskóval oly hirtelen tünik el a bokrok között, hogy alig tudták a harmadik szőlőben kézre keriteni.

* **Emeljék a behozatali vámot.** Néhány évvel ezelőtt Nagyvárad városa ujból állapitotta meg a kövezet és behozatali vámok dijtételeit s a vasuton behozott áruk után, a kereskedelmi kamara javaslatára, igen sok tételt leszállitott. *Ragány* János főszámvevő most egy előterjesztésében rámutat ennek a dij leszállitásának a hátrányára. A város fejlődése daczára nagyapadás észlelhető a vasuton érkező áruk után szedett vámoknál. 1898-ban, a régi dijak szerint befolyt 67977 kor. 30 fillér, 1899-ben, amikor májustól már az uj tarifa volt érvényes, 4535 kor. 38 fillér volt a csökkenés; 1900-ban pedig 51706 kor. 62 fillérre szállt le a bevétel. A leszállitás tehát amig a városnak káros, a czikkek árát, mivel métermázsáról van szó, nem befolyásolja. Rámutat a főszámvevő az utczák rosz állapotára s a többi fontos közszükségletre s kéri, hogy a vasuti behozatali vámoknál állitsa vissza a város a régi dijtételeket.

* **Halálozás.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést:

Alulirottak fájdalommal megtört szivvel tudatják a felejthetetlen férj, atya, nagyatya és apósnak *Balásy* Ede nyugalmazott királyi utmesternek folyó hó 17-én, este 9 órakor, élete 68-ik, boldog házassága 45. évében hosszas és nehéz szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 19-én, d. u. 5 órakor fognak a Pereczes utcza 5. sz. alatt levő saját házából az ág. ev. egyház szertartása szerinti ima után a v.-olaszi-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1903. évi julius hó 18-án. Áldás és béke poraira! Özv. Balásy Edéné szül. Süttő Johanna neje. Antoni Károlyné szül. Balásy Matild leánya. Antoni Károly veje. Harcsa Judit unokája.

* **A meglinchelt »kosaras asszony.«** Nagy riadalom volt pénteken este hat órakor Budapesten, a Józsefvárosban. A ribillió oka egy ismert asszonyság volt: *Fáián* Józsefné született Szepesi Lina, egyike a »kosaras asszonyok« bünpörében szerepelt fővádlottaknak, kit a törvényszék fölmentett. Fábiánné egészen gyanutlanul tért be a mondott időben Futó-utcza

37-ik számu házba. A mint a lépcsőházba ért, vele szemben a lépcsőn jött le *Mazur* Antal szabó neje 7 éves Anna nevü leányával és egy másik asszonynyal. Mazur Antalnénak leánya, az Annuska volt a kosaras asszonynak egyik áldozata. Ugy a kis lány, mint az anyja azonnal felismerték Fábiánnét.

— Mit keres itten, maga gyermekcsábitó. Megint gyermeket akar elcsábitani?! — kiáltotta Mazurné az öreg asszonyra, aki azzal védekezett, hogy a házban dolga van, mert egy nőt akar megmasszirozni.

— Nem igaz, hazudik! — kiáltotta Mazurné, mire az egész ház lakói összefutottak.

Fábiánnét, aki ijedten akart menekülni, üldözőbe vették és végighajszolták a Futó-utczán. A rendőri jelentés szerint, vagy száz főre menő tömeg verődött össze és körülvette a szerencsétlent.

— Üssétek agyon!

— Akasszátok fel!

— A lámpavasra vele!

Közben ahol érték, ötötték és verték. Valóságos csuda, hogy nem verték agyon. Egy rendőr a közeli VIII. kerületi kapitányságra üzent, ahonnan 10 társával sietett a szorongatott nő segitségére, aki térden állva könyörgött, hogy ne bántsák, mert ártatlan. A rendőrök a VIII. kerületi kapitányságra kisérték, ahonnan igazolás után szabadon eresztették.

* **Elfogott katonaszökevény.** Elmult éjszaka a várad-velencei városrészben őrjáratot teljesitő rendőrök elfogtak és előállitottak egy gyanus alakot, kiről a rendőrségen kiderült, hogy *Budó* György szökevény honvéd huszár. Osszes kincstári ruházatát a Knapp féle szőllőbe rejtette el, hol azokat már meg is találták. Budó átadatott az illetékes katonai parancsnokságának.

* **A szikvizadó kezelése.** Nagyvárad városa elhatározta, hogy ez évi julius 1-től a szikviz mellett az ásványvizeket is megadóztatja s a szikviz és ásványvizadót házilag kezeli. A belügyminiszter a házi kezelésre és az ásványvizmegadóztatásra vonatkozó határozatot jóváhagyta, de csak 1905. év végeig, amikor a tapasztalatok alapján ujból határoz a törvényhatóság a kezelés módozata felett. Az ezen »városi fogyasztási illetékről« — mint a miniszter nevezi — alkotott szabályzatban több apróbb módositást kiván a miniszter.

* **Nehéz választás.** A margitszigeti hajó födélzete telistele volt szép asszonyokkal, fehér kamáslis, panamakalapos urakkal. Az egyik padon ennivaló kedves leányka ült szép illedelmesen az angol miss mellett s ostromolta kérdésekkel a mamát, egy előkelő már nem a leghóditóbb korban levő politikusunk szép s aránytalanul fiatal feleségét.

— Mama, mond csak, ha én férjhez megyek, nekem is olyan férjem lesz, mint a papa?

— Esetleg igen gyermekem.

— Mama, mond csak, hát ha nem megyek férjhez; akkor én is olyan leszek, mint a Miss.

— Lehetséges.

A baba nagyon elgondolkozott, aztán kibökte:

— Akkor igazán nem tudom, mit tegyek.

* **Rejtélyes lövés.** Szombatra virradó éjszaka 1 óra táján a Bémer-téren épülő Adorján-féle ház telkén hatalmas pisztoly durranás rázta föl a csendet s a ház köré gyüjtötte az éjszakai járókelőket. A poszton álló rendőrrel többen átkutatták a telket, de senkit sem találtak, valószinü, hogy az épülő házban rejtőzködött a tettes. A rendőrség figyelmét felhivjuk a vizsgálat megindítására.

* **Vizsgálat a vasárnapi zavargás ügyében.** *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos, aki a vasárnapi véres beszámoló ügyében küldetett Nagyváradra, folytatja a vizsgálatot. Tegnap a polgármester hivatalos helyiségében *Hlatky* Endrét, *Széles* Lajost, *Mezey* Mihályt, dr. *Stocker* Józsefet és dr. *Dóri* Ferenczet hallgatta ki. Mint halljuk, *Sélley* még hosszabb ideig marad Nagyváradon és még többeket hallgat ki a zavargások ügyében.

* **A hétről.**

A nagyváradi rendőrség rohamot intézett — Khuen-Héderváry miniszterelnök ellen.

*

Hir szerint a nagyváradi események izgalmai nagyon kimeritették az ottani főkapitányt. Ezért kell szegényt nyugalomba helyezni . . .

*

A Moskovitsék nagyváradi szeszgyárában nemcsak szeszt, de pokoli ármányt főztek Barabás Béla ellen. De megetették velük a főztjüket.

*

A nagyváradi tüntetésen sok rendőr is megsebesült. Hir szerint egyiknek-másiknak az orrát is levágták. Remélhetőleg majd ad nekik a helyett orrt a belügyminiszter.

*

Barabás Béla beszámolóján elmaradt a banket. Ugy van: Khuen-Héderváry számára még hátra van a miatt a fekete leves . . .

*

Vészi után Hock János lép ki a szabadelvünek nevezett pártból, legjobb erők sorakoznak az ellenzékhez, a mi jó jel a parlamenti küzdelemre. In Hock signo vinces.

*

A nagyváradi vérengzés.

— A rendőrség jelentése. —

Nagyméltóságu Miniszter ur!

Kegyelmes uram!

Bocsásson meg a rossz irásért, a mi Kegyelmességed szine elé kerül, — de valamennyi rendőri irnokunknak kificzamodott a karja s igy kificzamodott karral és stilussal irjuk e levelet. Kegyelmes uram! A vandálok, a tatárok, a hunok, a törökök, a basi-bozukok nem vittek véghez olyan pusztitást, mint a minőt a nagyváradi tüntetők velünk, ártatlan rendőrökkel elkövettek. A vad roham és kőzápor után, a miközben gázlámpákat és sarokházakat vagdaltak a rendőrök fejéhez, tizenkét utczasöprő söprötte össze a Szent László-téren a levágott rendőrfüleket, orrokat és huszonkét kosár telt meg a kiütött rendőrzápfogakkal. Pedig a legénység igazán keztyüs kézzel bánt a néppel, — mindegyiknek keztyüs kezében volt a kard, ugy vagdalták az asszonyokat és a gyerekeket Az is rut rágalom, mintha mi csak a szabadelvüpártnak kedveztünk volna. Hiszen tudvalevően Barabás Bélának bankettet akartak rendezni, — mi e lakoma menüjét akartuk gazdagitani s ezért akartuk gulyás-hussá apritani a függetlenségi választókat. Isten csodája, hogy az ökörszarvu hunok, a vérengző vadállatok kezéből kimenekültünk, a tüntetők közül pedig még csak meg sem sántult egy sem, — mert mi csak a fejét ütöttük, hogy senki meg ne sántuljon. Melyről szóló jelentésünket alázatosan beterjesztvén, kérjük, hogy bennünket egyenként és összesen legfelsőbb kitüntetésre fölterjeszteni kegyeskedjék.

Nagyvárad, 1903. julius havában.

Gerő Armin,
főkapitány.

Mellékelve:

122 levágott fül,
42 kosár kiütött fog,
62 kiló lemetszett orr.

(*Kakas Márton.*)

* **A városi árvaház az emberbarátokhoz.** A városi árvaház, melynek érdekében Des Echerolles-Kruspér Sándorné elnöknő oly nagy és lelkes buzgalommal müködik, hogy a szegény árva gyermekek sorsán enyhitsen, a választmány nevében igazán méltánylandó kéréssel fordul az emberbarátokhoz. Kéri ugyanis, hogy az árvák fenntartását természetbeni adományokkal tegyék lehetővé. A kérelem, a mit az elnöknő a közönséghez intéz, a következő:

Nagyvárad város árvaháza igazgató-választmányától nyert felhatalmazás folytán bizalommal fordulunk a város szőlő-, kert- és földtulajdonosaihoz azon tiszteletteljes kéréssel, hogy az árvaház jótékony müködését adományaikkal elősegiteni sziveskedjék. Nem pénzbeli hozzájárulást kérünk az árvaház részére, hanem azon felesleget, mely a gyümölcs és élelmiszer-készletből megmarad és nélkülözhető. Ezt a felesleget kérjük a jótevő emberektől az árvák részére, a kiknek végtelen örömet fog okozni a legkisebb adomány, az árvaház rendeltetését pedig nagyban elő fogja segiteni. A kik nemes szivökre hallgatva a városi árvaház gondnokságához (Schlauch-tér, 26. szám, emeletes épület) elküldik, ezerszeres köszönetét a felsegitett árváknak fogadják már ez alkalommal is. A nyujtott adományok a helybeli hirlapokban nyugtáztatnak. A városi árvaház női választmánya nevében: Des *Echerolles-Kruspér* Sándorné elnöknő, *Eleméry* Ferencz jegyző.

* **Becsapott kisiparosok.** A multkor hosszabb czikkben emlitettük, hogy a Kisiparosok országos nyugdij- és segélyegyesülete bukása ügyében biztos értesülést szerzett a nagyváradi rendőrség. A csődbe jutott egyesületben helybeli kisiparosok is érdekelve voltak és pedig eddig 28 ilyen jelentkezett, Gerő rendőrkapitány felhivására. A jelentkezetteknek tagsági könyveit jegyzék kiséretében megküldötte a főkapitány az eljáró VII.-ik ker. előljáróságnak.

* **Az állami gyermekmenhely bokréta-ünnepélye.** Lélekemelő és szép ünnepély folyt le tegnap este a nagyváradi m. kir. állami gyermekmenhely uj épületénél, abból az alkalomból, hogy az intézeti főépület falai most már teljesen felépültek. Az épületet az Incze czég épiti s az ellenőrzést nagy körültekintéssel és szakértelemmel May Sándor kir. mérnök teljesiti, kinek müködéséről néhány nappal ezelőtt Ybl müvezető a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Az ünnepély alkalmából az intézet kormánybiztosa a minden szép, nemes és jóért lelkesedő főispán dr. *Beöthy* László nagyobb összeget utalt ki Szondi Vilmos gondnoknak, ki minden egyes munkásnak, napszámosnak és napszámosnőnek kettős napi bért fizetett ki jutalom képpen. A főpallér Horváth 50 kor., a második pallér 20 kor. jutalmat kaptak. A rendes hetibér kifizetése után a munkások a szépen diszitett főépület elé sorakoztak, ahol dr. *Rácz* Odön, a gyermekmenhely főorvosa szép és megható szavakban vázolta a menhely nemes feladatát, mely intézmény főkép a szegény munkásnéppel gyakorolja jótéteményeit első sorban, amennyiben a szegény elhagyatott munkások gyermekeit veszi védelmébe; azokról már csecsemőkoruktól kezdve gondoskodik és egészséges, erős munkabiró és munkaszerető honpolgárokká neveli. Az állam ily nagy jótékonyságot gyakorol mindenkivel szemben, tartozzék az bármely nemzetiséghez és felekezethez. A munkásnők és munkások könyes szemekkel hallgatták végig a szép beszédet. A meghatottság ezen könyei igaz szivből fakadtak, mert a napszámos asszonyok sorában sokan voltak, kiknek gyermekei a menhely kötelékébe már fel vannak véve. A jutalmak kiosztása után az összes munkások, körülbelől 150-en az állványokra fölmentek és az egyik kőmives egy e czélra emelt diszes és fellobogózott emelvényről mondta a szokásos áldomásokat. Áldomást mondott és poharát ürítette a belügyminiszterre, dr. Beöthy László főispánra, dr. Rácz Odön igazgató-főorvosra, Szondi Vilmos gondnokra, Ybl müépitészre, May Sándor mérnökre, az Incze czég minden egyes tagjára, végül Nagyvárad város polgárságára és a munkásokra, minden egyes áldomás után az üres poharat a magasból ledobva. Ezután May Sándor kir. mérnök a munkások lelkes éljenzése közt köszönetet mondott a főispán és Ybl müépitész nevében, kik más hivatalos elfoglaltságuk miatt az ünnepélyen meg nem

jelenhettek. Szép szavait avval végezte, hogy ahány téglát raktak és hordtak a diszes épülethez, annyi áldás szálljon a munkásokra. A munkás marseilles és más dalok eléneklése után vig lakoma mellett a késő órákig maradtak együtt a munkások.

* **Annabál a Püspök-fürdőben.** Mint értesülünk, 25-én, szombaton a Püspök-fürdőben fényes Annabál lesz, melynek jövedelmét a városi gyermekkórház javára fordítják.

* Névváltoztatás. *Bokián* János nagyvávadi illetőségü lakos a saját, valamint Mária és kiskoru Erzsébet, Rozália, Juliánna, Anna Ilona és Teréz gyermekei vezetéknevét *Szabó*-ra változtatta.

x **Figyelmeztetés**. Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a *Nagyváradi Müszaki Villamos Vállalattól* (Nagyváradi takarékpénztár-épület) költségvetést kér, mely a *legalaposabban* és *teljesen dijmentesen* állittatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x A n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jó hirnévnek örvendő vendéglőjét és szállodáját, ugyszintén a mai koigényei szerint átalakitott kerthelyiségét, mely az indóház mellett van. Jó és izletes ételeiért tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordit szállodájára, melynek szobáit egészen ujonnan restauráltatta, a szobaárakat pedig tetemesen leszállitotta, hogy ez által is tanubizonyságot adjon üzletének szolidságáról. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett czigánybanda szóratkoztatja a m. t. vendégeket. 134.

x Felhivjuk olvasóink figyelmét *Andriska Jenő* uri és női divatkereskedő czég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Mindenkinek saját érdekében **ajánljuk**, hogy tekintsen szét az ujonnan megnagyobbitott Amerikai áruházban, Fő-utcza (Bazár-épület), a hol most remek nagy rőfös raktár lett berendezve s annak kirakatai figyelmet érdemel.

x Felhivjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** jóhirnévnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájáért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x **A szász cseh Svájcz**, ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelithető, mert az Aussigban megtartandó iparkiállitás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indittatni. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hirnevét. A *Schicht-féle szappan- és gyertyagyár* nemcsak az ó-, de az ujvilágban is tért hóditott gyártmányainak, mert ki nem ismerné a *Schicht-szappant*? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájcz ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x Szives olvasóink figyelmét felhivjuk a **Strohmayer** Pál czég mai lapunkban közölt hirdetésére. 352

x Tisztelettel hivjuk fel az olvasó közönség szives figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórás lapunk mai számában közölt hirdetésére.

EGYESÜLETEK.

A mükedvelő fényképészek ujonnan alakult egylete a Sport-téri helyiségben tegnap választmányi gyülést tartott, m lyen a folyó ügyeket intézték el.

———

NYILTTÉR.

Legelőnyösebb

bevásárlási forrás

szabott árak mellett

Utazó czikkek, batiszt ingek,

könnyü nyári

KALAPOK

uri, női, gyermek és

sport czipőkben.

Folytonos ujdonságok

nyakkendőkben.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat és diszmüáruházában

Bémer-tér Bazár-bérház

Telefon 362. 338.

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát u. m étszerek, asztalteritékek, gyertya- és karos gyertyatartók álló villany-lámpák, tálczák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak a legujabb müvészies kivitelben. Patina, Doré és oxyd nászajándékok, verseny- és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben. —— Chinai és valódi ezüsthöz igen alkalmas a chinai ezüst gyári raktár ezüst fémtisztitó pora és ezüst fémtisztitó-vize. ——

70

Szabott gyári árak! ——

En gros, en detail!

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Országh Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapittatott 1861-ben.

121

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javitàsokat* a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

121 **Árjegyzéket kivánatra küldök.**

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,

Nagyvárad, Lukács György-utcza sarkán.

Naponta frissen csapolt *márcziusi sör.*

315 Saját termésü, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étlap szerint vagy megállapitott árak mellett elfogadtatnak.

ABONNENSEK

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó közönség* szives figyelmét felhivni, hogy

vendég-szobáimat

ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot forditok, ugyszintén

— szállóhely —

s olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hirdető Iroda

Nagyváradon.

Becses tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy

hirdető irodámat megnyitottam

és ugy az összes helybeli lapok, valamint a vidéki és fővárosi lapok részére hirdetést jutányos árban közvetitek.

Kérem a n. é. közönség becses pártfogását.

Tisztelettel

350 **Reményi Bernát,**

Uri-utcza 691.

TANUGY.

Az iskolák beszámolója.

IV. **kath. elemi fiuiskoláink.**

A) *Az ujvárosi r. kath. népiskola* ez évi, értesitőjét *Ember* György tanitó állitotta össze. Az értesitő czikkét ugyancsak *Ember* Gy. irta, ki abban az irás-olvasás tanitásának uj módjával, phonomimikával foglalkozik, melyet az elmult tanévben vezetett be az iskolába *Bérczi* János tanitó. A következő fejezetből, melynek »Hiterkölcsi élet« a czime, megtudjuk, hogy az iskola mily nagy sulyt helyezett növendékeinek valláserkölcsös nevelésére. Majd közli az értesitő az iskola személyzetét. Az iskola igazgatója dr. *Vucskics* Gyula plébános, hitoktatója *Klédorfer* Lambert kap. r. áldozár, zárdafőnök, ki 24 év óta tölti be hivatását. Tanitók: *Bérczi* János, *Ujhelyi* Mihály, *Ember* György és *Békési* János. Első három már az iskola megalapitása óta szolgálja az iskolánál a tanügyet odaadással, az elüljárók és szülők legnagyobb megelégedésére. Ez után következik az év története, melyből két szomoru esemény domborodik ki, b. e. *Schlauch* biboros püspök és *Zajnay* János prelátus egyházmegyei főtanfelügyelő halála.

A szegény tanulók szegélyezése érdekében az iskola a mult tanévben is nagy buzgalmat

fejtett ki. A könyörületes szivek adományából befolyt 103 korona 50 fillér. Ezen összeg, továbbá a mult évi pénztármaradvány, az alapitványok kamata s 37 kor. 80 fill. hozzájárulás a Szent Antal pénztárból, összesen tehát 496 kor. 70 fill. csizmák, öltözetek, tanszerek, télikabátok s sapkák beszerzésére fordittatott. Azonkivül a nemeslelkü káptalan az idén 40 drb. ezüst forintost juttatott az arra érdemes tanulók megjutalmazására.

Klédorfer hitoktató a kapuczinus zárda templomában elhelyezett Szent Antal perselyben begyült összegből 4 télikabátot és 5 pár csizmát vásároltatott. A »Magyar korona« kávéház egyik jótékony asztaltársasága a karácsonyi ünnepeken egy jó tanulót teljesen felruházott. A Winterhalter ösztöndijalap 100 korona kamatját *Krüger* Viktor IV. oszt. tan. nyerte el

Az iskolát a mult iskolai évben *Palotay* László pápai prelátus, *Sipos* Orbán tanfelügyelő, *Nogely* István tanitóképezdei igazgató, *Dencs* János t. kanonok, ker. tanfelügyelő, dr. *Vucskics* Gyula igazgató és *Richter* Jenő plébános látogatták meg. Az egészségügy nem volt kitünőnek mondható. A feldolgozott anyag ismertetése után közli az értesitő a tanulók érdemsorozatát. Az iskolába mult tanévben összesen 228 tanuló iratkozott be és pedig 220 r. k., 6 gör. kath., 1 gör. kel és 1 helv. vallásu. Kimaradt 26, vizsgálatot tett tehát 202, ebből ernyedetlen szorgalmat 31 növendék fejtett ki.

B) *A várad-olaszi-i r. k. elemi fiuiskola* értesitőjét a tantestület összes tagjai állitották össze. Az értesitőt nekrolog vezeti be, melyet *Számborovszky* Rezső tanitó irt bold. főpásztorunkról.

Valamint eddig, ugy ebben a tanévben is nagy gondot forditott a tantestület a vallás-erkölcsi nevelésre. A feldolgozott anyag részletes kimutatása után következik az év története. Itt történik megemlékezés b. Zajnay kanonokról. A szigoru tél folyamán itt is részesültek jószivü emberek adományában. Kiosztottak 40 pár csizmát, 20 kabátot és 16 sapkát. Az iskolai ünnepélyeket mindet megtartották szép sikerrel.

Azután következik a tanulók érdemsorozata. A statisztikai kimutatások szerint beiratkozott 324 tanuló és pedig 287 r. k., 11 gör. kath., 1 gör. kel., 12 helv., 8 ágostai, 2 unitárius, 3 izr. vallásu. Kimaradt 13, elköltözött 3, igy az év végén volt 302.

MULATSAG.

—

Az „iparos ifjak dalköre“ tánczvigalma.

A »nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete dalköre« ma (vasárnap) tartja *Karger* Sándor nyári mulatójában szavalat, monológ, dal, konfetti dobálás és tekeversenynyel egybekötött nyári tánczvigalmát, melyet lapunkban is emlitettünk. A tánczestélyt meg, előzőleg ünnepség és tekeverseny délután 3 órakor kezdetét veszi és e végből a rendezőség már ½3 órakor a helyszinre kivonul az egylet diszlobogója alatt, azért felkéri e lapok utján az egylet dalkörének tagjait, valamint a résztvevő és csatlakozni óhajtó egyleti tagokat, hogy az egylet helyiségében ma d. u. ½3 órakor pontban mentül nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Jegyek délig Nagy János fodrász Szent János-utczai üzletében kaphatók, este pedig a helyszini pénztárnál. Személy jegy 1 korona, családjegy 3 személyre 2 kor. 40 fillér.

TAVIRATOK.

—

Justh Gyula beszámolója.

Makó, julius 18. (Saját tud. távir.) A makói kerület képviselője, *Justh* Gyula holnap tartja beszámolóját Makón. Justh Gyula *Kossuth* Ferenczczel ma már Makóra érkezett.

A pápa állapota.

Róma, julius 18. (Saját tud. távir.) A mult nap semmi változás sem állott be a pápa állapotában. Az orvosi jelentések szerint a tüdő váladéka apadóban, s a közérzés nyugodt.

A képviselőházból.

Budapest, julius 18. (Saj. tud. távir.) Szünet után *Lendl* Adolf interpellált a délvidéki kivándorlás ügyében, a minek okául a közgazdasági és közigazgatási viszonyokat állitja. Az interpellácziót kiadták a belügyminiszternek.

Véres biróválasztás.

Szatmár, julius 18. (Saj. tud. táv.) Sályi községben a biróválasztás alkalmával három ember életébe kerülő zendülés történt. Ugyanis a biróválasztáson a régi biróval: Guthy Mártonnal szemben a község lakosságának egy része *Nagy* Andrást akarta jelöltnek felléptetni, de a főszolgabiró Nagy András jelölését megtagadta, mire a nép lázadásba tört ki s kaszákkal felfegyverkezve támadta meg a községházát. Erre a csendőrök kénytelenek voltak sortüzet adni, s három ember a zendülők közül meghalt.

Pitreich és a magyar politikai helyzet.

Budapest, julius 18. (Saj. tud. táv.) *Pitreich* közös hadügyminiszter budapesti tartózkodása alkalmából több előkelő politikussal tanácskozott a politikai helyzetről. E tanácskozás eredményét *Ischlbe* utazása után közli a királylyal.

Bulgária és Törökország.

Konstantinápoly, jul. 18. A porta közlése szerint egy bolgár banda Kessendire faluban két bolgárt megölt és három házat felgyujtott. 9 mohamedánt Smerdesban elkövetett kihágások miatt átadtak a biróságnak. Megkezdték a három vilajetben letartóztatott bolgárok szabadon bocsátását. 20 nemest kiknek számüzetésbe kellett volna menniök, biztositék és hüségi eskü letétele mellett szabadlábra helyeztek. (M. T. I.)

REGÉNY CSARNOK.

Sorsjáték.

Regény.

Irta: **Stella (Szőke Berta.)** 37.

— Majd ehetsz ott zabkenyeret — boszszantotta apja, mikor elragadtatásának nem győzött elé gé kifejezést adni.

A napok csendes egyhanguságát csupán a Láposi gyakori levelei szakitották meg. Pár hét óta ismét szorgalmasan dolgoztak a feladott tárgyakon, ki kellett pótolniok a mulasztottakat, képesitő előtt t. i. nem volt ilyesmire idő. Most igen érdekes vitatkozásba bocsájtkoztak. A spiritizmust vették fel tárgyul. Márta mellette, Láposi ellene irt. Erősen tartották magukat mindkettőn, a fiatal ember minden erejét, ez irányu tudását összeszedte, hogy a leány állitásait megdöntse.

Tikkasztó nyári nap volt, a nap sugarai szinte perzseltek, a fullasztó meleg elől ki-ki menhelyet keresett. Már hat óra felé járt az idő, de a hőség nem szünt. Márta sürün befüggönyözött szobájában ült és most is egy spiritiszta lapot olvasott, érvet, anyagot gyüjtött, a feladott tárgy megoldásához. A Láposi levelének a napokban meg kell érkeznie, a támadás erős lesz, készülnie kell ellene jó előre. A levélhordó zavarta meg az olvasásban.

— Ajánlott levél — mondta mosolyogva, midőn egyedül maradt, — bizonyára valami munkát küld, ami állitásait bizonyitja. Lassan bontotta fel a levelet, de mi ez . . . a sok selyempapir közül egy igen csinos férfi arczképe került elő. Csupán egy névjegy volt hozzá mellékelve, e sorokkal »Egyszer végre kaptam egy fényképet, amelyen ráismerhetek becses énemre, fogadja szivesen és kérem cserébe a magáét. Üdvözlet!«

Igen kellemesen lepte meg a csinos kép, melyről egy nyilt, de igen átható szempár nézett reá. Magas, szellemes homlok, dus sötét hajtól övezve, ugyanolyan szinü ivelt szemöldök, melyeket, mint sejteni lehetett, komolyabb pillanatokban összevont s akkor az egész arcz igen szigoru kifejezést nyert. Merész hajlásu orra s szép sürü bajusz által diszitett ajkai, melyek erősen összeszoritvák, határozottságra, jellemszilárdságra következtettek. A hosszukás arczot tömött selymes szakáll vette körül, mely igen jól illett a férfias szép vonásokhoz.

Márta alig tudott eltelni a nézésével. Csak a szemébe nem tudott sokáig nézni, néha mintha megelevenednének s behatolni igyekeznének legrejtettebb gondolataiba. No ezekkel a szemekkel ki tudja venni a titkot bárkiből is s bármennyire el akarná is rejteni az illető. Ez a tekintet a vesékig tud hatni, ha kell. Gondolkozott, vajjon van e hasonlatosság az arczkép s három év előtt látott eredeti között? De bármennyire erőlködött, nem tudott visszaemlékezni. Láposit ugyan képzeletében ilyennek látta, leveleinek hangja után itélve legalább. Egész helyesen következtetett a stilusból a határozottságot, szilárd, erős jellemet kifejező arczra.

A képhez csatolt sorokat először csak felületesen futotta át. Ni-ni — mondta azt ujra átolvasva — hisz ő az én arczképemet kéri cserébe. No azt ugyan hiába kéri, mert én ugyan el nem küldöm. Hogy is ne, az én arczom mását ugyan senkisem hordozza. A kérés megtagadását anyja is helyeselte. A leány csak vőlegényének adhat fényképet — jegyezte meg, — más férfinak nem. De Lápositól nem volt könnyü dolog valamely kérést megtagadni, az ezután következő levelek mindenikében ismételte azt. Addig fogom kérni, mig meglágyul az a kemény szív — irta egyszer. Az a szív azonban nem lágyult meg, mert szigoru következetességgel nemet mondott. A legutóbbi levél végső szavai igy hangzottak: »Az elvhüség csupán a férfinál erény, a nőnél hiba.« Márta nevetett, de bosszankodott is e kijelentésen, aztán meg unta is már a dolgot. Valamit ki kellett eszelnie, amivel elhallgattassa, sokat gondolkozott, miközben levelei s mindenféle irományok között kotorászva, egy rajza került kezébe. Hajdani rajztanárának, egy meglehetős rosszul sikerült képe volt az, melyet még akkor régen ő rajzolt. A kidolgozás nagyon hiányos volt, különben az egész igen sok kivánni valót hagyott maga után, de azért rá lehetett ismerni. Amint igy nézegette a rajzot, felsikoltott örömében. Megvan! Ezt megteszem, ha törik-szakad is. Elővette egyik igen jól sikerült fényképét s dologhoz fogott. Alig fél óra mulva mint kitünő karikaturát látta magát viszont. A kép alá ezen kommentárt függesztette: »Az orrom kissé kicsi, a szám kissé nagy, a hajam kissé dus, különben a megszólalásig hü.«

Amint elkészült vele, belépett atyja. Gyorsan elakarta azt dugni egy bo iték alá, de izgatottságában elejtette. Vajda gyorsabban hajlott utána mint ő. Amint megnézte a rajzot, olyan felrengető kaczajban tört ki, hogy a konyhában levő neje ijedten futott be.

— Mit csináltok az Istenért? — kérdé.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASAG.

Értéktőzsde

Budapest, julius 18.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Államvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, julius 18.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. julius 18-án.

Magyar aranyjáradék 4%	120.45
Magyar koronajáradék	91.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2 %	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2 %	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	99.—
Italmérési jog megváltási kötvény	—.—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	198.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.25
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	154.75
Osztrák magyar bank részvény	15.95
Magyar hitelbankrészvény	731.—
Oszrrák hitelintézet részvény	669 75
Pátisi vista	95.27
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.03
Németbirodalmi márka	117.32
Londoni vista	239.22
20 márkás arany	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

BECZKAY LAJOS

női és férfi divatüzlete,

NAGYVÁRADON, SZENT LASZLÓ-TÉR.

A „menyasszonyhoz“.

Napernyők és női blousok!

nagy választékban, leszállitott árban.

Franczia batisztok, áttört kelmék

remek kivitelben.

Szines és fehér férfi ingek.

Női kész fehérneműek.

Harisnyák, nyakkendők, derékfűzők, *függönyök, szőnyegek* és *garniturák.*

És egyéb ide vágó áruk, szolid kiszolgálás és a lehető legolcsóbb árakban beszerezhetők

BECZKAY LAJOS,

vászon és divat kelme raktárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.

8

Cséplés

előtt, vagy közben előforduló

gazdasági gépjavitásokat,

gépészek sürgős elkészitését

leggyorsabban

és

legolcsóbban

teljesiti

Rosenthal és Ehrlich

57 év óta fennálló érczárugyára

NAGYVÁRAD, Szacsvay- (Pecze)-utczai

saját házában.

Számos kitüntetés. Több szabadalom.

„PLUTO"

szabadalmazott árnyékszék **viz nélkül**; — Szagtalan, pneumatikusan zár. Olcsó és csinos.

Vidéken nem nélkülözhető.

Gazdasági és iskolai harangok. Világhirü ércz-csengők. Fecskendők. Szivattyuk. Szabadalmazott szivattyus kutak.

A várad-velenczei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307.

Magányos ur részére **2 szoba, inas szoba** és megfelelő mellékhelyiségekből álló utczai lakás november hó 1-ére

kerestetik.

Czim a kiadóhivatalban. 354

(Nagyvárad mellett) **Félix-fürdőn** (Nagyvárad mellett)

vasárnap 1903. julius hó 26-án

jótékonyczélu

Anna-ünnepély

rendeztetik a park fényes kivilágitása mellett

elite bállal és káprázatos **angol tüzijátékkal**

25 százalék Pecze-Szt.-Márton község szegényalapja javára.

Azün nepély d. u. 4 ó. kezdődik a Félix-fürdő fényesen feldiszitett területén.

Este 9 órakor a Félix-fürdő disztermében fényes zártkörü **Elite bál**, a bál alatt **női szépségverseny** 3 szép dijjal. A »Jury« tagjai éjjel 12 órakor a női szépségdijakat kiosztja. 355

Belépti-dij az ünnepélyre: *előre váltva 80 fill., az ünnepély napján 1 kor., gyermekeknek 50 fill.*

Kedvezőtlen idő esetén vasárnap aug. 2-án tartatik meg.

TELEFON 194. TELEFON 194.

GYŐRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő mühelye,

Nagyvárad, Kert-utcza 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy

gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utcza 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelő-n a legmodernebbül felszereltem.

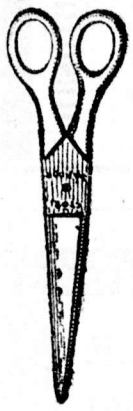

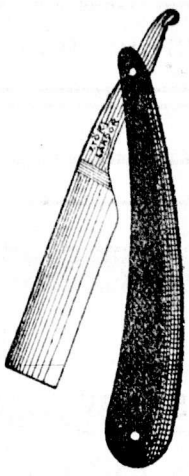

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemü kések tükörfényesre pallérozása valamint késmüves munkák előállitása, a leglelkiismeretesebb kidolgozás és árszámitás tekintetében a legolcsóbban állittatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai házaló köszörüsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbitják.

295 Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhivjuk

tüz és betörés mentes

letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kivánók rendelkezésére.

Nagyváradi Takarékpénztár, részvénytársaság.

339

Fontos az érdekelteknek tudni,

hogy mig egyéb fajta keserüvizekből egy egész pohárral szükségeltetik,

addig hathatós már fél pohár

IGMÁNDI

KESERŰ-VIZ.

Mint kitünő étvágyat hozó természetes gyomortisztitó és hashajtó.

Amellett könnyen bevehető, mert ize nem émelygős, sós hanem **kellemes keserü.**

Kapható mindenütt, ugy a forrástulajdonos:

SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél KOMÁROMBAN

Minőségileg kéretik össze nem téveszteni más olcsóbb fajta keserüvizekkel s beszerzésnél határozottan **SCHMIDTHAUER-féle** Igmándi viz kérendő.

Kapható helyben minden gyógyszertár és füszerkereskedésben. 238

Export Amerika és Angolországba.

Telefon 418. Kerületi képviselő: **Birò József.** Telefon 418.

Telefon: 340. sz. Telefon: 340. sz.

Tátray és Weil

hatóságilag engedélyezett villamos világitási, vizvezeték és légszesz berendezési vállalat.

LAKATOS MÜHELY.

Üzlet és javitó műhely: *Fő-utcza, Nyiry-ház.* || **Fő-műhely:** *Hármas-utcza, 514.*

a hol is minden e szakba vágó munkák, csillárok, asztali és ivlámpák, fürdőszobák, closettek és ezenkivül bárminemü lakatos munkák szakszerüleg, felelősség mellett jutányosan és pontosan készittetnek.

Költségvetések dijtalanul. 342.

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI SZABÓKELLÉKEK és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Keztyü gyári raktár!

1 pár női glacé . . . . . —.70, —.85, 1.— frt.
1 pár női szarvasbőr, mosó —.75, 1.10 frt.

Czérna és selyem keztyük, valamint férfi és női svéd, kecskebőr stb. keztyük állandóan nagy választékban.

Keztyük tisztitása páronként 12 kr.

Férfi divatczikkek. = Rövidáruk és szabókellékek.

SZABOTT ÁRAK!

Legelőnyösebben beszerezhetők

orvosi, sebészeti és betegápolási kötszerek,

különféle gummiáruk,

sérvkötők, has- és köldökkötők, jégtömlők, mankó és bothüvelyek, fecskendők, tejszivók stb. 140

Valódi franczia és angol különlegességek raktára!

TELEFON 488. TELEFON 488.

1901. májustól Zöldfa-utcza 34. sz.
Sörház-sikátorral szemben.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendü műhelyeiből beszerzett **fa-** és **vasbutorok,** valamint **kárpitozott berendezések** nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor nagykereskedése.

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stylszerü szilárd, első minőségü anyagból.

Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tüzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Távbeszélő: 67. sz.

KRUGSTEIN IZIDOR UTÓDA

Sü.göny czim: Rosenberg Izso.

Rosenberg Izsó

építkezési anyagok, gazdasági czikkek és zsiradékok nagy raktára

Nagyvárad, Kossuth-utcza.

I-ső rendü BEOCSINI Portland-CEMENT.
I-ső rendü Román-CEMENT.

EGERESI alabastrom és szobrász GIPSZ.

MENYEZET NÁDFONAT.

CEMENTLAPOK és BETONCSÖVEK.

CARBOLINEUM és TINCTORAL

megóvják a fát a korhadástól.

KŐAGYAGCSÖVEK.

Valódi ASZFALT FEDÉLLEMEZEK.
Aszfalt ELSZIGETELŐ lemezek.

Kőszén-Kátrány.

Gazdasági czikkek:

Kitünő minőségü gép- és henger-olajok.

I-a REPCZE-OLAJ (égető-olaj).

Első rendü 250

TOVOTTE gépzsir, kocsikenőcs és petroleum.

CARBOLSAV. CREOLIN.

Telefonszám 318. Telefonszám 318.

Olcsó és szakszerü

VILLAMOS berendezéseket, motor- és szellőztető szerelèseket

elvállal a

NAGYVÁRADI

Műszaki Villamos Vállalat és Csillár-raktár

Nagyváradon, Szent László-tér,

„Nagyváradi Takarékpénztár“ palotájában.

Jó házból való fiuk tanulóul felvétetnek.

Ne mulassza el senki **költségvetést** kérni, mely teljesen **dijmentesen** eszközöltetik.

Kiváló tisztelettel 290

Guthard Imre,
budapesti elektrotechnikus.

Grünfeld Ignátz,
vállalkozó.

Szakszerüleg teljesitett villamos felszereléseimről tanuskodnak a hozzám intézett elismerő levelek, melyekből csak nehányat bocsátok közre:

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Megkeresésére ezennel készséggel igazolom, hogy ön lakásom villamos világitási szerelését, illetőleg berendezését legteljesebb megelégedésemre végezte, munkája teljesen kifogástalan, másfél éve annak, hogy azt végezte, de eddig még legcsekélyebb hiányt vagy hibát sem lehetett azon találni. Budapest, 1903. május 11.

Tisztelettel

Szterényi József,
miniszteri tanácsos.

Tekintetes Guthard Imre urnak Nagyvárad.

Ezennel értesitjük, hogy váczi-utczai üzletünknek villamos berendezésével, daczára annak, hogy eleinte fétünk, hogy e complicált nehéz munkát nem fogja kivánságunkhoz méltón szállitani, nagyon meg vagyunk elégedve és reméjlük, hogy pesti üzletének megnyitásakor ismét adhatunk Önnek munkát. Budapest, 1903. május 13-án.

Tisztelettel

Quentzer Testvérek
cs. és kir. udvari kalapgyárosok
Budapest, IV., Váczi-utcza 7.

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Hozzánk intézett megkeresésére örömmel igazoljuk, hogy czégünknél a villamos világitási munkálatokat teljesitette, melyekkel mi teljes mértékben meg voltunk elégedve.

Budapesten, 1903. május 15-én

Tisztelettel

Wodianer F. és Fiai (Lampel Róbert-féle)
cs. és kir. udvari könyvkereskedés
Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Szabó és Hajnal

füszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

a Széchenyi szállodával szemben.

Szives tudomására hozzuk igen tisztelt vevőinknek, hogy üzletünket a mai kor igényei szerint átalakitottuk s azt elsőrendü, legjobb minőségü árukkal gazdagon berendeztük, ugy hogy a legnagyobb igényeket is kitudjuk elégiteni. — Nagy raktárt tartunk mindennemü

sajtnemüekben,

Prágai sódar, szalámi stb.

naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 frt 20 kr. **Elsőrendü füszeráruk Háztartási Cuba kávé** 1 kilo 1 frt 10 kr. **Gőzmalmi lisztek napi áron.**

Világhirü

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal dijtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számitunk s dijtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABO ÉS HAJNAL.

Naponta mindennemü friss gyümölcsök Kicsinyben és 5 kilós postakosarakban.

Körösvölgyi saját termésü asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb.

Számos kitüntetés! **Számos kitüntetés!**

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utcza 320. sz.

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhivni a mai kor igényeinek teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra mühelyhelyiségemre,

hol **több kiállitáson kitüntetett szerkezetü TORONYÓRAIM vörös fémből** készült főkerekekkel s a felhuzást könnyitő, a legczélszerübb módon alkalmazható **külön mozgó orsókkal** s a sulyemelő czinkezett vassodronyköteleket tartó vashengerekkel és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRÁIMNAK **jótállás felelősség melletti felállitását** is elvállalom melyek **pontos járásáért** szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSÖ,

műlakatos és toronyórás.

216

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérnemüek és szőnyegraktára,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz., kishidfő.

Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Szülők figyelmébe!

A közelgő iskola évre *fiu és leány intézeti és külön fehérnemüek mérték* szerinti gyors és jutányos elkészitését elvállalja

STROHMAYER PÁL

(vászon és fehérnemü czég)

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám, kishidfő.

Ugyanott paplan és matrácz.

Menyasszonyi kelengyék.

352

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején.

Figyelem!

Az „Amerikai áruház"

olcsó árakban utólérhetetlen!

Értesiteni kivánom a t. vevőközönséget, hogy az üzlet a régi helyiségbe **Fő utcza (Bazár-épület)** lett visszahelyezve, a hol most a rövidáruval kapcsolatban

gyönyörü rőfös raktár lett berendezve

teljesen uj, remek áruval melynek megtekintése figyelmet érdemel.

Tisztelettel

Telefon-szám: 372.

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

812 A

„Nagyváradi hitelbank részvénytársaság"

működését Kossuth Lajos utcza 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámitolása.

Előlegek értékpapirokra és árukészletre.

Jelzálogkölcsön nyujtása házakra és földekre.

Értékpapirok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapirok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

SCHICHT-szappan

109

„SZARVAS" vagy „KULCS"

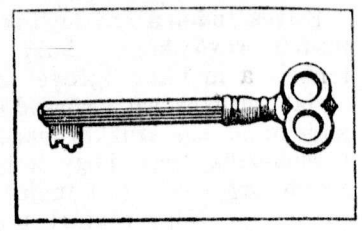

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros hatásu vegyitéktől mentes.

Mindenütt kapható.

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan „Schicht" névvel és a fentebbi védjegygyel legyen ellátva.

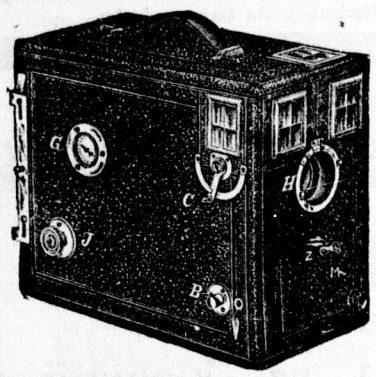

Mindennemü

fényképészeti kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve. **Telefonszàm 181.**

ALAPITTATOT : 1883 ban. **TELEFONSZÁM : 465.**

Cement-, műkő-, beton- és aszfalt-ipar vállalat.

190

POLLÁK SAMU

Nagyvárad, Kert-utcza 10. sz. || **Kolozsvár,** Szappan-utcza 6. sz.

KÉSZIT:

Szabadalmazott sodronybetétes repedésmentes

betonjárdát

és

mozaikburkolatot.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.